

**Stockholms
stad**

Exploateringskontoret
Projekt Slussen

Dokumentnamn	P6-KD-0010
Projekteringsskede	BYGGHANDLING
Delområde	Övergripande
Entreprenad	-
Ansvarig part	P6: Miljöstyrning
Dokumenttyp	KD - Kontrolldokument
Konstruktör	Maria Wessberg
Upprättad datum	2016-02-24

Kontrollprogram kemiska produkter under byggtiden

Miljöredovisning

GODKÄND

Ändring	Ändring datum	Ändring avser	Ändring av

Maria Wessberg
Uppdragsansvarig

Innehållsförteckning

REFERENSER	2
1 BAKGRUND	3
2 KONTROLLPROGRAM	3
3 VILLKOR.....	3
4 MATERIALVAL I PRODUKTION.....	3
4.1 HANTERING AV PRODUKTER SOM BEDÖMS SOM "UNDVIK	4
4.2 HANTERING AV PRODUKTER SOM EJ ÄR BEDÖMDA	4
4.3 KRAV UTÖVER BVB	4
5 KEMISK INJEKTERING.....	5
6 HANTERING AV PRODUKTER OCH VAROR PÅ BYGGARBETSPLATSEN	5
7 KONTROLL	6
7.1 ARBETSBEREDNINGAR	6
7.2 MILJÖRONDER.....	7
7.3 KMA-MÖTEN.....	7
8 KONTAKTPERSONER.....	7

Referenser

P6-KD-0011	Kontrollprogram för avfall och nedsmutsning
P0-SD-6006	Materialval entreprenörer

1 Bakgrund

Många olika kemiska produkter används under byggskedet. Vid val av byggvaror och kemiska produkter ska material som är återvunnet, eller förnyelsebart prioriteras och produkter som innehåller miljö- eller hälsoskadliga ämnen undvikas. Valet av material är viktigt eftersom detta innebär miljö- och hälsopåverkan såväl vid tillverkning, som under drift och vid framtida ombyggnation. Byggvaror som används i produktion rivning, nybyggnad, tillbyggnad samt ändringsarbete i Slussenanläggningen ska minst uppfylla Byggvarubedömningens (BVB) kriterier för accepterad avseende bedömning av innehåll. Rekommenderad byggvara ska väljas framför accepterad om möjligt.

Under produktionen kommer diesel, hydraul- och smörjolja samt kemiska produkter att hanteras på arbetsplatserna. Det finns risk för läckage från förråd och maskiner som behöver förebyggas.

2 Kontrollprogram

Detta kontrollprogram redovisar Projekt Slussens åtgärder, aktiviteter och kontroller för att uppfylla tillsynsmyndighetens krav på miljöfarlig verksamhet, inklusive kemiska produkter.

Miljöförvaltningen i Stockholm är tillsynsmyndighet för miljöfarlig verksamhet.

3 Villkor

Mark- och miljödomstolen har den 13 februari 2014, MMÖD 2015-01-21 beviljat tillstånd för anläggande av ny sluss och ny vattenreglering för Mälaren samt grundvattenbortledning m.m. i Stockholms kommun, Stockholms län. I tillståndet anges följande särskilda åtagande:

Projekt Slussen ska förvara drivmedel och andra miljö- och hälsofarliga kemikalier inom särskilt iordningställda ytor och att hantera dessa ämnen så att risken för spill och olyckor minimeras.

4 Materialval i produktion

Projektets miljöprogram, som är kopplat till Stadens miljöprogram, har som målformulering att vid val av material till anläggningen måste hänsyn tas till såväl teknisk funktion som beständighet och miljöpåverkan. Material och produkter ska granskas, värderas och dokumenteras med hjälp av Byggvarubedömningen (BVB). Därigenom ställs krav på entreprenören att:

- Byggvaror som används i produktion rivning, nybyggnad, tillbyggnad samt ändringsarbete i Slussenanläggningen ska minst uppfylla BVB:s kriterier för **accepterad** avseende bedömning av innehåll. **Rekommenderad** byggvara ska väljas framför accepterad om möjligt.

- Samtliga använda produkter ur anvisad produktgrupp ska av Entreprenören loggas i projektets databas hos BVB.

I rutin P0-SD-6006 anges detaljerat hur entreprenören ska arbeta med materialvalen.

4.1 Hantering av produkter som bedöms som ”undvik

Finns inget fullgott alternativ ska entreprenör ta fram motivering till att produkten måste användas trots bedömning ”undviks” samt upprätta avvikelserapport enligt mall (finns på BVB) . Entreprenören ska där bl.a. ange produktens namn, produktens tillverkare, produktens BVB-id, mängd av produkt som önskas användas, placering av produkt som önskas användas samt alternativa metoder/produkter som undersökts.

1. Entreprenören ska i arbetsberedningen ange att de avser att använda en produkt som bedömts ”undviks” samt redogöra för innehåll i redovisad avvikelserapport.
2. Beställaren godkänner av arbetsberedning, vilket innebär acceptans av avvikelse
3. Entreprenörens arbetsberedningar där materiaavvikelser ingår tillsammans med övrig månadsrapportering på KMA-möte

4.2 Hantering av produkter som ej är bedömda

Om det är så att den varan som eftersöks inte finns i BVBs databas ska entreprenör göra följande:

1. Söka efter ett bedömt alternativ.
2. Kontakta leverantören av produkten och be denne att skicka in produkten för bedömning. Godkänt underlag för bedömning av byggprodukter utgörs av en byggvarudeklaration, BVD 3 enligt Kretsloppsrådets mall. Underlag måste bifogas, om ej, behandlas inte ansökan alls.

4.3 Krav utöver BVB

Stockholmsstad och exploateringskontoret har, utöver krav i BVB ytterligare krav för materialval i Projekt Slussen.

- Zink får inte användas i konstruktioner som medför utsläpp till mark och vatten
- Koppar får enbart användas i slutna system
- Ämnen klassade som hormonstörande (endocrine disruptor) på [SIN-list](#) får inte användas.
- Träprodukter ska komma från dokumenterat hållbart skogsbruk enligt följande prioritering:
 1. FSC-/PEFC-märkt trä

2. Träprodukter med annan dokumentation som styrker att produkten kommer från hållbart skogsbruk

För träkonstruktioner ska Entreprenören i första hand välja konstruktivt träskydd, dvs. konstruktion som innebär att impregnerat trä undviks.

I andra hand ska termiskt behandlat trä användas.

I tredje hand sker ett behovsstyrt val av träskyddsklass där valet ska motiveras och vald klass ska anges. Undantag kan medges för trädelar i kontakt med mark eller fukt där inte annan konstruktion är möjlig.

5 Kemisk injektering

I arbetet med bussterminalen kan det bli aktuellt med kemisk injektering för att tätta berget innan sprängning. Efter det att berget sprängts ut kan behov av efterinjektering uppstå för att tätta sprickor och på så sätt undvika eller begränsa inläckande grundvatten.

All injektering kräver stor kunnsighet hos injekteringspersonalen och varje produkt måste särbehandlas för att säkerställa önskade egenskaper och ett gott injekteringsresultat. Miljöpåverkan liksom arbetsmiljön ska beaktas.

Detta avsnitt kommer att kompletteras i samband att produktionsplanering av bussterminalen närmar sig.

6 Hantering av produkter och varor på byggarbetsplatsen

Lagring av bränslen, oljor och andra kemikalier samt avfall utförs på sådant sätt att risken för utsläpp till mark och vatten minimeras och att anvisningar från tillsynsmyndigheten uppfylls.

Kemikalier lagras i låst container. Samtliga kemikalier skall vara uppmärkta med produktens namn och gällande farosymbol. I containern skall finnas uppsamlingstråg som minst rymmer volymen av den största behållaren + 10% av övriga behållares volym. Säkerhetsdatablad ska finnas tillgängliga på arbetsplatsen.

Farmartankar för diesel (ca 1-3 m³) skall vara ADR-godkända, påkörningsskyddade (dvs dubbelmantlade/invallade) och typgodkända av Sveriges Provnings- och forskningsinstitut (SP). Trycktestet får inte vara äldre än 2,5 år. Tankarna skall stå uppställda på iordninggjord/hårdgjord yta utformad på så sätt att spill och läckage inte kan nå mark eller yt- eller grundvatten.

Absorberande medel förvaras lätt tillgängligt på arbetsplatsen och i samtliga maskiner. Tvättning, rengöring och service av lastbilar, personbilar och arbetsmaskiner skall i första hand ske på permanent anläggning på orten eller vid hemmadepån. I andra hand kan tvätt och rengöring etc utföras inom arbetsområdet på härför iordningställd yta eller avsedd plats med rening av tvättvattnet innan

detta släpps till spillvattennätet. Platsen ska vara försedd med tak och val av plats och åtgärder sker i samråd med tillsynsmyndigheten.

Uppställning av lastbilar, personbilar, arbetsmaskiner, utrustningar, mm utförs på sådant sätt att risk för utsläpp i jord och mark minimeras. Uppställningsyta (liksom etableringsytan) ska vara hårdgjord (asfalt/betong) och iordningställd på sådant sätt att utsläpp inte kan nå mark eller yt- eller grundvatten.

Alla arbetsmaskiner ska i maskinhytten vara utrustade med ”akutväska” med absorberande material lätt tillgängligt för att vid olyckshändelse t ex läckage eller slangbrott förhindra spridning av oljespill.

Beredskap skall finnas för att förhindra att föroreningar når och sprids till mark och vatten. Beredskapen skall av entreprenören vidmakthållas under hela entreprenadtiden.

Vid nyanskaffning skall tunga lastbilar använda däck med slitbanor vars HA-oljor skall ha lågt innehåll av PAH/PAC (riktvärde < 3 %) om sådana finns att tillgå för fordonet. Diesel och bensin av miljöklass 1 (MK1) eller bättre skall användas. För bensinmotorer <20 kW skall alkylatbensin användas. Hydraulvätskor som uppfyller miljökraven enligt Svensk Standard 15 54 34 skall användas.

Vid eventuell miljöolycka, t ex läckage av hydraulolja efter läckage eller slangbrott, saneras detta omedelbart. Entreprenören informerar omedelbart Beställaren som i sin tur informerar tillsynsmyndigheten. Följder för mark och vatten samt vidtagna åtgärder dokumenteras och delges Beställaren som i sin tur delger detta till tillsynsmyndigheten.

Byggvaror som är känsliga för fukt ska förvaras torrt. Förslag till åtgärder för fuktsäkring av material och konstruktioner ska redovisas i miljöplanen

Alla produkter och rester av produkter som kvarstår som kvarstår efter genomfört arbete ses som avfall och ska hanteras enligt kontrollprogram för avfall, P6-KD-0011.

7 Kontroll

7.1 Arbetsberedningar

Entreprenören ska i arbetsberedningen redovisa om de avser att använda en produkt som bedömts ”undviks” samt redogöra för innehåll i redovisad avvikelserapport. Genom att Beställaren godkänner av arbetsberedning, accepteras eventuellt materialval och avvikelser.

För kemiska injektering gäller att Entreprenören tar fram en prognos på mängd, syfte med användningen samt plats för användningen ingår i bedömningen. Innan ett kemiskt injekteringsmedel får användas ska medlet och omfattningen av användningen beslutas samt den platsspecifika riskanalysen godkännas av Beställaren.

7.2 Miljöronder

Kontroll av ställda miljökrav görs i huvudsak vid återkommande miljöronder, revisioner och riktade inventeringar. För kemikalier kontrolleras bland annat förvaring, märkning, hantering, dokumenterad produktvalsanalys samt i förekommande fall farobedömning och platsspecifik riskanalys.

7.3 KMA-möten

Entreprenör redovisar avvikelser avseende val av produkter tillsammans med övrig månadsrapportering på KMA-möte.

8 Kontaktpersoner

Ansvariga för kemiska produkter hos Projekt Slussen är:

Miljösamordnare

Maria Wessberg

e-post: maria.wessberg@extern.stockholm.se

Telefon: 070-6930759

För tillsynsmyndighetens del ska kontakten ske via:

Miljöförvaltningen

Leif Nilsson

e-post: leif.nilsson@stockholm.se

Telefon: [0850828700](tel:0850828700)

Maria Hägglund

e-post: maria.e.hagglund@stockholm.se

Telefon: [0850828742](tel:0850828742)